

~~1.369.~~
~~2~~

A 5847.

1874

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

38161

Gesti=ma rahwa

Kalender

ehf

Läht = ramat

1874

aasta peale, pärrast meie

Jssanda Jესusse Kristusse sündimist.

Sel aastal on 365 päwa.

Tallinnas.

Trükkitud J. H. Gressfeli kirjadega.

Märtide jelletamine.

 Noor=ku.	 Täis=ku.
 Esimene werend.	 Wiimne werend.
p. pärrast.	e. l. enne lõunat.
p. l. pärrast lõunat.	P. Pühha.

Aasta muutmised.

- Kewwade hakkab 8. Paasto-ku päwal, kello 8 p. l. Siis on pääw ja õ ühhe pikkused.
- Sui hakkab 9. Jani-ku päwal, kello 4 p. l. Siis on meil teigepikkem pääw.
- Süggise hakkab 11. Mihkli-ku päwal, kello 6 e. l. Siis on jälle pääw ja õ ühhe pikkused.
- Talwe hakkab 10. Jõulo-ku päwal, kello 0 e. l. Siis on meil teigeliikhem pääw.

Jõulo- ja Wastla-päwa wahhel on: 7 nädalat.

Päwa- ja Ku=warjutamised.

Sel aastal on kaks Päwa- ja kaks Ku=warjutamist, agga Tallinnas on üksi se teine Päwa=warjutamine nähha 28. Mihkli-ku päwal kellu 10, 46 min. e. l. ja wibib kellu 1, 22 min. e. l.

Ajaarw sel aastal.

Pärrast meie kalli Isanda Jesuse Kristuse sündimist on tännawo aasta	1874
Mailma lomiseft	5823
Pärrast Kristiusse tullemist Niamale	683
Pärrast Talliina ülesehitamist	655
Et ramatuid hakkati trükkima	434
Pärrast Lutteruse õige usso üleswõtmist	357
Pärrast wanna katko	217
Pärrast jedda, kui Doompä pöllend	190
Pärrast sure nälja hakkatust Niamale ja Talliina=maal	179
Pärrast Peterburgi linna ehitamist	171
Pärrast teist katko	164
Pärrast jedda, kui meie Ma Wenne-rigi wallits. alla sai	164
Pärrast Tartu sure koki allustamist	72
Et Eesti=maal priust kulutati	57
Pärrast meie sure armolise Keisri Herra Aleksander II. Nikolajewitji sündimist	56
Et Eihwlandi=maal priust kulutati	54
Pärrast Summalatenistust ue kiriku=seaduse järrel	40
Pärrast Krinni isa hakkatust	21
Pärrast jedda, kui Keisri Herra Aleksander II. hakkas wallitsema	20
Pärrast wiimse hinge kirjutust	16
Et Wenne=maal priust kulutati	13

Kaks ristifest (**) nädala pääwa aru-numri ees tähendab, et on kiriku= ehl kronu-päha, mis kirikus pühitsetakse; üks ainus (*) tähendab, et on mälestuse päha, mis kirikus ei pühitseta, aga mil lohut ja tooli ei peeta.

Kristusse ümberleikamisest. Luk. 2, 21.

**1 Teisip.	Neäri pääw	Summe= saddo ja
	Aita Summal!	
2 Keßknäd.	Abel, Set	
3 Neljap.	Enok	
4 Rede	Metusala	
5 Laup.	Simon	

Targad Homigo maalt. Matt. 2, 1—12.

**6 Pühhap.	3 Kunninga P.	 9, 39' e. l.
7 Esmasp.	Julianus	Külm.
8 Teisip.	Erart	
9 Keßknäd.	Peatus	
10 Neljap.	Paawli pääw	Wahhel
11 Rede	Enraim	
12 Laup.	Rein	

Jesüs 12 aastat wanna. Luk. 2, 41—52.

13 Pühhap.	1 P. p. 3 K. P.	 2, 22' e. l.
14 Esmasp.	Robbert	pilwised ja
15 Teisip.	Tirik	
16 Keßknäd.	Risbert	

17 Neljap.	Tönnise pääw	tuulised,
18 Rede	Uksel	wahhel
19 Laup.	Sara	

Pulmad Kana-liinas. Ioan. 2, 1—11.

20 Pühhap.	2 P. p. 3 K. P.	 1, 15' p. l.
21 Esmasp.	Neto	tuisosed
22 Teisip.	Madlena	ilmad.
23 Keßknäd.	Lotta	Külmad
24 Neljap.	Timoteus	
25 Rede	Paawli ümb.	päwad.
26 Laup.	Polikarpus	

Wina = mäest. Matt. 20, 1—16.

27 Pühhap.	9 P. e. K. ü. P.	 6, 18' p. l. Heitlik ilm.
28 Esmasp.	Karel	
29 Teisip.	Samuel	
30 Keßknäd.	Adelgund	
31 Neljap.	An	

Uks selle ku päwal tõuseb päike k. kahheksa 50 min., ja lähhab loja k. kolm 29 min. — 11mal tõuseb päike k. kahheksa 33 min., ja lähhab loja k. kolm 52 min. — 21sel tõuseb päike k. kahheksa 11 min. ja lähhab loja k. nelli 18 minutit.

1 Rede	Pirit	
*2 Laup.	Küünla pääw	Kaunis

Külwi = mehhest. Luf. 8, 4—15.

3 Pühhap.	8 P. e. K. ül. P.	kange
4 Esmasp.	Weronika	 8, 54' p. l.
5 Teisip.	Agata	
6 Kesknäd.	Tora	külm
7 Neljap.	Rikkart	ja
*8 Rede	Salomon	
*9 Laup.	Polli	

Pimmedast te äres. Luf. 18, 31—43.

10 Pühhap.	Paasto Pühha	tuiske.
11 Esmasp.	Edo	 12, 25' p. l.
12 Teisip.	Wastla pääw	
13 Kesknäd.	Luhka pääw	
14 Neljap.	Walentin	
15 Rede	Wauština	Weikene
16 Laup.	Jula	

Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1—11.

17 Pühhap.	1 P. Paastus	külm.
18 Esmasp.	Konfordia	
**19 Teisip.	Simon Apost.	 7, 1' e. l.
**20 Kesknäd.	Palwe pääw	
21 Neljap.	Esaiaš	Pilwised
22 Rede	Peetri pääw	
23 Laup.	Mina	ja

Kananea naesest. Matt. 15, 21—28.

24 Pühhap.	2 P. Paastus, Maddise pääw.	
25 Esmasp.	Wiktorius	külmad
**26 Teisip.	Nestor	
27 Kesknäd.	Leander	 11, 13' e. l.
28 Neljap.	Justus	ilmad.

11el selle fu päwal tõuseb päike k. seitse 46 min., ja lähkäh loja k. nelli 46 min. — 11mal tõuseb päike k. seitse 19 min., ja lähkäh loja k. wiis 11 min. — 21sel tõuseb päike k. kuus 49 min., ja lähkäh loja k. wiis 34 minutit.

1 Rede	Albinus
2 Laup.	Medea

Kristus ajab kurratid wälja. Euf. 11, 14—28.

3 Pühhap.	3 P. Paastus	Seitlik
4 Esmasp.	Adrian	
5 Teisip.	Angelus	ilm.
6 Keisnäd.	Kotwrid	 6, 41' e. l.
7 Neljap.	Perpetua	
8 Rede	Pöri pääw	Külma
9 Laup.	Prudensius	ja

5000 meest sôdetakse. Joan. 6, 1—15.

10 Pühhap.	4 P. Paastus	
11 Esmasp.	Konstantin	lund
12 Teisip.	Krefor	tulleb.
13 Keisnäd.	Ernst	 0, 10' e. l.
14 Neljap.	Sakarias	
15 Rede	Matilde	
16 Laup.	Aleksander	Pilwsed

Jesus kirwidega wiisatud. Joan. 8, 46—59.

17 Pühhap.	5 P. Paastus	ilmad,
18 Esmasp.	Kabriel	
19 Teisip.	Josep	wahhel
20 Keisnäd.	Olga	
21 Neljap.	Pent	 0, 58' e. l.
22 Rede	Nawael	lumme=
23 Laup.	Tiits	saosed.

Kristusse sisse-sôitmiseft. Matt. 21, 1—9.

24 Pühhap.	6 P. Paastus	
**25 Esmasp.	Paasto Mar. p.	Selle
26 Teisip.	Mannel	järrel
27 Keisnäd.	Kustaw	tullewad
**28 Neljap.	Suur Neljapäaw	 11, 59' p. l.
**29 Rede	Suur Rede	
30 Laup.	Adonis	pehmed

Kristusse ülestôusmiseft. Mark. 16, 1—8.

**31 Pühhap. | Ülestôusmise P. | ilmad.

1sel selle fu päwal tõuseb päike k. kuus 22 min., ja lähhab loja k. wiis 59 min. — 11mal tõuseb päike k. wiis 52 min., ja lähhab loja k. kuus 22 min. — 21sel tõuseb päike k. wiis 22 min., ja lähhab loja k. kuus 46 minutit.

*1 Esmasp.	2 Pühha	Lumme=
*2 Teisip.	Pauline	saddo
*3 Keisnäd.	Berdinand	 3, 31' p. l.
*4 Neljap.	Ambrosius	ja
*5 Rede	Maksim	wihma.
*6 Laup.	Kõlestin	

Kinnipandud uksest. Joan. 20, 19—31.

7 Pühhap.	1 P. p. ül. Pühha	
8 Esmasp.	Liborius	
9 Teisip.	Pogislaus	Tuult
10 Keisnäd.	Esekiel	ja
11 Neljap.	Leo	 1, 43' p. l.
12 Rede	Julius	
13 Laup.	Justinus	wihma.

Heast karjatsfest. Joan. 10, 12—16.

14 Pühhap.	2 P. p. ül. P., Künni pääw.	
15 Esmasp.	Olimpia	
16 Teisip.	Karisius	Head

*17 Keisnäd.	Rudolw	sojad
18 Neljap.	Walerian	
19 Rede	Simon	 5, 49' p. l.
20 Laup.	Jakobina	päwad.

Ürrikese aja pärrast. Joan. 16, 16—23.

21 Pühhap.	3 P. p. ül. P.	
22 Esmasp.	Kajus	
23 Teisip.	Jürri pääw	Heit=
24 Keisnäd.	Albert	
25 Neljap.	Markuse pääw	liikud
26 Rede	Esekiel	 8, 51' e. l.
27 Laup.	Anastasiu	

Kristusse ärraminnemifest. Joan. 16, 5—15.

28 Pühhap.	4 P. p. ül. P.	
29 Esmasp.	Reimund	ilmad.
30 Teisip.	Erast	

1sel selle ku päwal tõuseb päike k. nelli 54 min., ja lähhab loja k. seitse 9 min. — 11mal tõuseb päike k. nelli 26 min., ja lähhab loja k. seitse 34 min. — 21sel tõuseb päike k. kolm 59 min., ja lähhab loja k. seitse 55 minutit.

1 Keßknäd.	Bolbri pääw	 10, 56' p. l. Illusad
2 Neljap.	Sigismund	
3 Rede	+ Reidminne	
4 Laup.	Dio	

Digest pallumifest. Joan. 16, 23—30.

5 Pühhap.	5 P. p. ül. P.	ilmad.
6 Esmasp.	Susanna	Wihmased
7 Teisip.	Ulrika	
8 Keßknäd.	Laas	
**9 Neljap.	Taewa min. p., (Suur + pääw)	
10 Rede	Kordian	ja
11 Laup.	Pankratsius	 4, 59' e. l.

Rõmustajast Waimust. Joan. 15, 26 kuni 16, 4.

12 Pühhap.	6 P. p. ül. P.	pilwsed
13 Esmasp.	Serwatsius	päwad,
14 Teisip.	Kristjaan	
15 Keßknäd.	Sohwi	wahhel
16 Neljap.	Peregrinus	

17 Rede	Anton	kange
18 Laup.	Erik	

Pühhasi Waimust. Joan. 14, 23—31.

**19 Pühhap.	Nelli Pühhi	 8, 25' e. l.
**20 Esmasp.	2 Pühha	
21 Teisip.	Pontusine	tulega.
22 Keßknäd.	Mili	Sojad
23 Neljap.	Desiderius	ilmad.
24 Rede	Ester	
25 Laup.	Urbanus	

Jesus ja Nikodemus. Joan. 3, 1—15.

26 Pühhap.	3 aino Sum. P.	 2, 57' p. l.
27 Esmasp.	Peet	
28 Teisip.	Willem	Mürriß=
29 Keßknäd.	Mart	tamisfed.
30 Neljap.	Wifand	
31 Rede	Petronella	

1sel selle ku päwal tõuseb päike k. kolm 35 min., ja lähhab loja k. kahheksa 19 min. — 11mal tõuseb päike k. kolm 13 min., ja lähhab loja k. kahheksa 42 min. — 21sel tõuseb päike k. kaks 57 min., ja lähhab loja k. üheksa.

1 Laup.	Rotskal	
Rikkast mehhest. Luf. 16, 19—31.		
2 Pühhap.	1 P. p. 3 a. S. P.	 8, 31' p. l.
3 Esmasp.	Rasmus	
4 Teisip.	Tarius	Kännad
5 Kesknäd.	Poniwatsius	sojad
6 Neljap.	Artemius	
7 Rede	Lufretsia	
8 Laup.	Medardus	ilmad,

Surest õhto sömaajast. Luf. 14, 16—24.		
9 Pühhap.	2 P. p. 3 a. S. P.	 9, 40' p. l.
10 Esmasp.	Blawius	
11 Teisip.	Parnabas	ja
12 Kesknäd.	Pasilides	wahhel
13 Neljap.	Tobias	
14 Rede	Walerius	uddused
15 Laup.	Widi pääw	

Kaddunud lambast. Luf. 15, 1—10.
 16 Pühhap. | 3 P. p. 3 a. S. P. | päwad.

17 Esmasp.	Nikander	 8, 27' p. l.
18 Teisip.	Homerus	
19 Kesknäd.	Kerwasius	Seitlik
20 Neljap.	Wlorentin	
21 Rede	Rael	ilm.
22 Laup.	Karolina	Mürriß

Olge armolissed. Luf. 6, 36—42.

23 Pühhap.	4 P. p. 3 a. S. P.	taminne
**24 Esmasp.	Jani pääw	 7, 40' p. l.
25 Teisip.	Webronia	
26 Kesknäd.	Jeremias	ja
27 Neljap.	Eadislauß	wihma.
28 Rede	Josua	
*29 Laup.	Peetri Pawli p.	Sojad

Robest kallasagist. Luf. 5, 1—11.

30 Pühhap. | 5 P. p. 3 a. S. P. | päwad.

1fel selle 11 päwal tõuseb päike f. faks 46 min., ja lähkää loja f. ühheksa 14 min. — 11mal tõuseb päike f. faks 45 min., ja lähkää loja f. ühheksa 19 min. — 21fel tõuseb päike f. faks 52 min., ja lähkää loja f. ühheksa 15 minutit.

1 Esmasp.	Leobald	 6, 7' p.
2 Teisp.	Heina Maria p.	
3 Keßknäd.	Kornelius	
4 Neljap.	Ulrik	Mürriß tamisse
5 Rede	Anselm	
6 Laup.	Hektor	

Bariferide õigussest. Matt. 5, 20—26

7 Pühhap.	6 P. p. 3 a. S. P.	wihmuga.
8 Esmasp.	Kilian	 3, 11' p. l.
9 Teisp.	Kirillus	
10 Keßknäd.	7 Wenda	
11 Neljap.	Eleanor	Udune.
12 Rede	Hindrik	
13 Laup.	Marreta pääw	

4000 meest sõdetakse. Mark. 8, 1—9.

14 Pühhap.	7 P. p. 3 a. S. P.	Kaunid
15 Esmasp.	Apost. jaggam.	
16 Teisp.	August	
17 Keßknäd.	Aleksius	 6, 22' e. l.

18 Neljap.	Rosina	sojad
19 Rede	Widerika	ilmad.
20 Laup.	Elias	

Walle prohmetidest. Matt. 7, 15—23.

21 Pühhap.	8 P. p. 3 a. S. P.	Mürriß=
**22 Esmasp.	Maria Mahd.	
23 Teisp.	Dskar	
24 Keßknäd.	Kristina	 0, 26' e. l. taminne.
25 Neljap.	Jakobi pääw	
26 Rede	Anno	
**27 Laup.	Marta	

Illekohtusest maja-piddajast. Luk. 16, 1—9.

28 Pühhap.	9 P. p. 3 a. S. P.	Sojad
29 Esmasp.	Olowi pääw	päwad.
30 Teisp.	Abdon	 5, 39' e. l.
31 Keßknäd.	Kristwrid	

11el selle ku päwal tõuseb päike f. kolm 7 min., ja lähhab loja f. ühheksa 3 min. — 11mal tõuseb päike f. kolm 26 min., ja lähhab loja f. kahheksa 45 min. — 21sel tõuseb päike f. kolm 48 min., ja lähhab loja f. kahheksa 23 min.

1 Neljap.	Petri wang.	
2 Rede	Hannibal	
3 Laup.	Cleasfar	Head
Jerusalemma ärrarihmiseft. Euf. 19, 41—48.		
4 Pühhap.	10 P. p. 3 a. J. P.	sojad
5 Esmasp.	Dswald	
**6 Teisip.	Eugenius	päwad.
7 Keßknäd.	Uline	
8 Neljap.	Kerhard	 8, 32' e. l.
9 Rede	Romanus	
10 Laup.	Lauritse pääw	Kanged

Wariserist ja tõlnerist. Euf. 18, 9—14.

11 Pühhap.	11 P. p. 3 a. J. P.	tuled.
12 Esmasp.	Klara	
13 Teisip.	Ello	
14 Keßknäd.	Eusebius	Allati
**15 Neljap.	Muffi Maria p.	 3, 8' p. l.
16 Rede	Isak	
17 Laup.	Wilibald	sojad

Kurdist ja keletumast. Mark. 7, 31—37.

18 Pühhap.	12 P. p. 3 a. J. P.	ilmad.
19 Esmasp.	Sebald	Umbne
20 Teisip.	Pärnard	ja
21 Keßknäd.	Rut	
22 Neljap.	Wilibert	 6, 33' e. l.
23 Rede	Sakeus	tuulne
24 Laup.	Pertli pääw	ilm.

Preestrist ja lewitist. Euf. 10, 23—37.

25 Pühhap.	13 P. p. 3 a. J. P.	
**26 Esmasp.	Trenäus	Seitlikkud
27 Teisip.	Kebhard	
28 Keßknäd.	Augustin	päwad.
*29 Neljap.	Joan. huffam.	 7, 50' p. l.
**30 Rede	Benjamin	
31 Laup.	Rebekka	

11el selle ku päwal tõuseb päike k. nelli 9 min., ja lähkäh loja k. seitse 59 min. — 11mal tõuseb päike k. nelli 36 min., ja lähkäh loja k. seitse 27 min. — 211el tõuseb päike k. nelli 58 min., ja lähkäh loja k. kuus 58 minutit.

Kümnest piddali = többisest. Luk. 17, 11—19.

1 Pühhap.	14 P. p. 3 a. J. P.	
2 Esmasp.	Lisa	
3 Teisip.	Reinard	Head
4 Keisnäd.	Kai	
5 Neljap.	Moses	ilmad.
6 Rede	Magnus	
7 Laup.	Regina	 0, 44' e. l.

Mammonast. Matt. 6, 24—34.

*8 Pühhap.	15 P. p. 3 a. J. P., Maria sünd.	
9 Esmasp.	Bruno	Tuult
10 Teisip.	Sostenes	
11 Keisnäd.	Pöri pääw	ja
12 Neljap.	Sirus	
13 Rede	Amatus	 11, 45' p. l.
*14 Laup.	+ üllendaminne	wihma.

Raini-liina furnust. Luk. 7, 11—17.

15 Pühhap.	16 P. p. 3 a. J. P.	
16 Esmasp.	Leontina	Willud
17 Teisip.	Josepina	ja

18 Keisnäd.	Kottlob	pilwised
19 Neljap.	Werner	päwad.
20 Rede	Waušta	 3, 17' p. l.
21 Laup.	Mattensse pääw	

Wee = többisest. Luk. 14, 1—11.

22 Pühhap.	17 P. p. 3 a. J. P.	Tuult
23 Esmasp.	Dsea	
24 Teisip.	Joann. sam.	ja
25 Keisnäd.	Alewas	
*26 Neljap.	Harald	wihma.
27 Rede	Adolw	
28 Laup.	Wentsel	 12, 41' p. l.

Suremast kassust. Matt. 22, 34—46.

**29 Pühhap.	18 P. p. 3 a. J. P.	Heitlik
	Mihkli pääw	
30 Esmasp.	Hironimus	ilm.

11el selle ku päwal tõuseb päike k. wiis 24 min., ja lähhab loja k. kuus 27 min. — 11mal tõuseb päike k. wiis 47 min., ja lähhab loja k. wiis 56 min. — 211el tõuseb päike k. kuus 11 min., ja lähhab loja k. wiis 26 minutit.

**1 Teisip.	Bolmar	
2 Kesknäd.	Boldemar	
3 Neljap.	Jairus	Billud
4 Nede	Prants	
5 Laup.	Wides	ilmad.

Alwatud innimesest. Matt. 9, 1—8.

**6 Pühhap.	19 P. p. 3 a. J. P.	 3, 8' p. l.
	Leifuse Pühha	
7 Esmasp.	Malo	
8 Teisip.	Tomasia	Tuult
9 Kesknäd.	Tionisius	
10 Neljap.	Mai	ja
11 Nede	Burkard	
12 Laup.	Walwriid	wihma.

Pulma rideft. Matt. 22, 1—14.

13 Pühhap.	20 P. p. 3 a. J. P.	 9, 0' e. l.
14 Esmasp.	Kalikstus	
15 Teisip.	Heddo	Tuulsed
16 Kesknäd.	Kallus	
17 Neljap.	Leonhard	külmad

18 Nede	Eufase pääw	ilmad.
19 Laup.	Eutšius	

Kunningamehhe pojast. Ioan. 4, 47—54.

**20 Pühhap.	21 P. p. 3 a. J. P.	 3, 39' e. l.
	Eutteruse öige usfo ülesw.	Pühha

21 Esmasp.	Ursel	
*22 Teisip.	Kel	Selged
23 Kesknäd.	Sewerin	
24 Neljap.	Salome	päwad,
25 Nede	Krispin	
26 Laup.	Amandus	

Kawwalast sullasest. Matt. 18, 23—35.

27 Pühhap.	22 P. p. 3 a. J. P.	kauni
28 Esmasp.	Simon Judas	 7, 13' e. l.
29 Teisip.	Engelbreht	
30 Kesknäd.	Abalon	külmaga.
31 Neljap.	Bolwgang	

1sel selle ku päwal tõuseb päike k. kuus 34 min., ja lähkääb loja k. nelli 57 min. — 11mal tõuseb päike k. kuus 59 min., ja lähkääb loja k. nelli 29 min. — 21sel tõuseb päike k. seitse 25 min., ja lähkääb loja k. nelli 2 minutit.

1 Rede	Pühhade pääw	
2 Laup.	Hingede pääw	Weikene
Kohu-rahvast. Matt. 22, 15—22.		
3 Pühhap.	23 P. p. 3 a. S. P.	külm
4 Esmasp.	Ot	
5 Teisip.	Plandina	 2, 33' e. l.
6 Keisnäd.	Käspär	
7 Neljap.	Baltasar	ja
8 Rede	Klaas	luunne=
9 Laup.	Joobst	saddo.

Sairi tütest. Matt. 9, 18—26.

10 Pühhap.	24 P. p. 3 a. S. P., M. Lutter	
11 Esmasp.	Martin Piiskop	 7, 13' p. l.
12 Teisip.	Jonas	
13 Keisnäd.	Arkadius	Pilwsed
**14 Neljap.	Bridrik	
15 Rede	Leopold	külmad
16 Laup.	Ottomar	

Hirmsast ärrakautamise-tööst. Matt. 24, 15—28.

17 Pühhap.	25 P. p. 3 a. S. P.	ilmad.
------------	---------------------	--------

18 Esmasp.	Eära	 8, 8' p. l.
19 Teisip.	Liisbet	
20 Keisnäd.	Amos	
**21 Neljap.	Maria ohwer.	Wahhel
22 Rede	Setfilia	
23 Laup.	Klement	tuult,

Wiimsest kohhust. Matt. 25, 31—49.

**24 Pühhap. | 26 P. p. 3 a. S. P.

Surnute mälestuse Pühha

25 Esmasp.	Kadrina pääw	
26 Teisip.	Konrad	wahhel
27 Keisnäd.	Jetta	 1, 45' e. l.
28 Neljap.	Künter	
29 Rede	Swert	tuisko.
30 Laup.	Andrefse pääw	

1sel selle ku päwal tõuseb päike k. seitse 52 min., ja ähhäb loja k. kolm 37 min. — 11mal tõuseb päike k. kahheksa 18 min., ja lähäh loja k. kolm 14 min. — 21sel tõuseb päike k. kahheksa 39 min., ja lähäh loja k. kolm 1 minut.

Kristusse sisse = sõitmisest. Matt. 21, 1—9.

1 Pühhap.	1 Krist. tul. P.	Pehmed
2 Esmasp.	Kandidus	ilmad.
3 Teisip.	Tali	
4 Keelkäd.	Parbo	 2, 3' p. l.
5 Neljap.	Sabina	Lumme
*6 Rede	Niggola pääw	faddo ja
7 Laup.	Antonia	fülma.

Tähhed enne wimist päwa. Luk. 21, 25—36.

8 Pühhap.	2 Krist. tul. P., Maria sam.	
9 Esmasp.	Zuhkum	Selge
10 Teisip.	Pühhem pääw	taewas ja
11 Keelkäd.	Elso	 6, 35' e. l.
12 Neljap.	Ottilia	
13 Rede	Luutsia	fülma.
14 Laup.	Nikafius	Tuulsed

Joannes wangi = tornis. Matt. 11, 2—10.

15 Pühhap.	3 Krist. tul. P.	fülmad
16 Esmasp.	Albina	päwad,
17 Teisip.	Ignatius	

18 Keelkäd.	Kristow	 4, 15' p. l.
19 Neljap.	Lot	
20 Rede	Abraam	wahhel
21 Laup.	Toma pääw	lund

Joannesse tunnistusest. Joan. 1, 19—28.

22 Pühhap.	4 Krist. tul. P.	
23 Esmasp.	Tagobert	ja
24 Teisip.	Adam, Ewa	
**25 Keelkäd.	1 Jõulo Pühha	fülma.
**26 Neljap.	2 Pühha	 6, 47' p. l.
27 Rede	Joan. Ewang.	
28 Laup.	Süta laste p.	

Immeke=pannemisest. Luk. 2, 33—40.

29 Pühhap.	Pühha p. Jõulo	Pehmed
30 Esmasp.	Tawet	
31 Teisip.	Silvester	ilmad.

11el selle ku päwal tõuseb päike k. kahheksa 53 min., ja lähkäh loja k. faks 56 min. — 11mal tõuseb päike k. üheksa 1 min., ja lähkäh loja k. faks 58 min. — 21el tõuseb päike k. üheksa 3 min., ja lähkäh loja k. kolm 7 minutit.

Wennema Ülemawallitseja suguselts.

Aleksander Deine Nikolajewits, Keiser ja keige Wennemari wallitseja, ka Sleswih-Holsteini wallitseja Würlst; sündinud 1818, Jüri-ku 17. päwal.

Maria Aleksandrowna, Keisri Prana, Hesseni Printses; sündinud 1824, Heina-ku 27. päwal.

Nende lapsed:

Aleksander Aleksandrowits, Nigi pärria, Tšesarewits ja Suurwürlst; sündinud 1845, Kiiinla-ku 26. päwal, ja temma Prana on:

Maria Weodorowna, Tanimaa Printses; sündinud 1847, Tälwe-ku 14. päwal.

Nende lapsed:

Nikolai Aleksandrowits, Suurwürlst; sündinud 1868, Lühhe-ku 6. päwal.

Georg Aleksandrowits, Suurwürlst; sündinud 1871, Jüri-ku 27. päwal.

Wladimir Aleksandrowits, Suurwürlst; sündinud 1847, Jüri-ku 10. päwal.

Aleksei Aleksandrowits, Suurwürlst; sündinud 1850, Neäri-ku 2. päwal.

Maria Aleksandrowna, Suurwürlsti Printses; sündinud 1853, Wina-ku 5. päwal.

Sergei Aleksandrowits, Suurwürlst; sündinud 1857, Jüri-ku 29. päwal.

Paul Aleksandrowits, Suurwürlst; sündinud 1860, Miihli-ku 21. päwal.

Keisri Herra wend:

Konstantin Nikolajewits, Suurwürlst; sündinud 1827, Miihli-ku 9. päwal, ja temma Prana on:

Aleksandra Jospowna, Saksen-Altenburgi Printses; sündinud 1830, Jäni-ku 26. päwal.

Nende lapsed:

Nikolai Konstantinowits, Suurwürlst; sündinud 1850, Kiiinla-ku 2. päwal.

Oiga Konstantinowna, Suurwürlsti Printses; sündinud 1851, Leikuse-ku 22. päwal. Pautatud Krefa-ma Runninga Georgi prauaks.

Wera Konstantinowna, Suurwürlsti Printses; sündinud 1854, Kiiinla-ku 4. päwal.

Konstantin Konstantinowits, Suurwürlst; sündinud 1858, Leikuse-ku 10. päwal.

Dmitri Konstantinowits, Suurwürlst; sündinud 1860, Jäni-ku 1. päwal.

Wjätšeslaw Konstantinowits, Suurwürlst; sündinud 1862, Heina-ku 1. päwal.

Keisri Herra teine wend:

Nikolai Nikolajewits, Suurwürlst; sündinud 1831, Heina-ku 27. päwal, ja temma Prana on:

Aleksandra Petrowna, Holstein-Oldenburgi Printses; sündinud 1838, Lühhe-ku 21. päwal.

Nende lapsed:

Nikolai Nikolajewits, Suurwürlst; sündinud 1856, Tälwe-ku 6. päwal.

Peter Nikolajewits, Suurwürlst; sündinud 1864,
Neäri-ku 10. päwal.

Keisri Herra kolmas wend:

Mihail Nikolajewits, Suurwürlst; sündinud 1832,
Wina-ku 13. päwal, ja temma Prana on:

Olga Weodorowna, Padeni Prints; sündinud 1839,
Mihkli-ku 8. päwal.

Nende lapsed:

Nikolai Mihailowits, Suurwürlst; sündinud 1859,
Jüri-ku 14. päwal.

Anastasia Mihailowna, Suurwürlsti Prints; sün-
dinud 1860, Heina-ku 16. päwal.

Mihail Mihailowits, Suurwürlst; sündinud 1861,
Wina-ku 4. päwal.

Georg Mihailowits, Suurwürlst; sündinud 1863,
Leikuse-ku 11. päwal.

Aleksander Mihailowits, Suurwürlst; sündinud
1866, Jüri-ku 1. päwal.

Sergei Mihailowits, Suurwürlst; sündinud 1869,
Mihkli-ku 25. päwal.

Keisri Herra õdde:

Maria Nikolajewna, Suurwürlsti Prints; sündinud
1819, Leikuse-ku 6. päwal. Laulatud õnša Keiserliku
Printsi Maksimilian Leöhtenbergi prauaks.

Temma lapsed:

Maria Maksimilianowna, Prints; sündinud 1841,
Wina-ku 4. päwal.

Nikolai Maksimilianowits, Prints; sündinud 1843,
Heina-ku 23. päwal.

Eugenia Maksimilianowna, Prints; sündinud
1845, Paasto-ku 20. päwal.

Eugeen Maksimilianowits, Prints; sündinud 1847,
Neäri-ku 27. päwal.

Sergei Maksimilianowits, Prints; sündinud 1849,
Jönlo-ku 8. päwal.

Georg Maksimilianowits, Prints; sündinud 1852,
Külinla-ku 17. päwal.

Keisri Herra teine õdde:

Olga Nikolajewna, Suurwürlsti Prints; sündinud 1822,
Leikuse-ku 30. päwal. Laulatud Wirtembergi Kuninga
Karel Wriidrik Aleksandri prauaks.

Keisri Herra õnša onno tüttar:

Katarina Mihailowna, Suurwürlsti Prints; sündinud
1827, Leikuse-ku 16. päwal. Laulatud Mecklenburg-
Strelitsi-ka kuningliku Printsi Georg August Ernst
Adolw Karel Ludwigi prauaks.

Kronopühhad,

mis ue kiriko seadusse järrele ka Ma kirikutes tulleswad piddada:

1) Kiiinla-ku 19mal päwal. Meie sure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi wallitusse hakkatusse pääw.

2) Kiiinla-ku 26mal päwal. Tšesarewitsi Suurwürsti Aleksander Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärje pärris pärria, sündimisse pääw.

3) Jürri-ku 17mal päwal. Meie sure Keisri Herra ja keige Wenne rigi Wallitseja Aleksander Nikolajewitsi sündimisse pääw.

4) Heina-ku 22sel päwal. Meie sure Keisri Praua Maria Aleksandrowna nimme pääw ja Tšesarewitsi Suurwürsti Praua Maria Weodorowna nimme pääw.

5) Heina-ku 27mal päwal. Meie sure Keisri Praua Maria Aleksandrowna sündimisse pääw.

6) Leikuse-ku 26mal päwal. Meie sure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi ja Temma Abbikaja kronimisse pääw.

7) Leikuse-ku 30mal päwal. Meie sure Keisri Herra ja keige Wennerigi Wallitseja Aleksander Nikolajewitsi nimme pääw ja Tšesarewitsi Suurwürsti Aleksander Aleksandrowitsi, Wennerigi aujärje pärris pärria, nimme pääw.

8) Talwe-ku 14mal päwal. Tšesarewitsi Suurwürsti Praua Maria Weodorowna sündimisse pääw.

 Needfinnatfed Krono-pühhad petakse nenda kui Paasto jutluse päwad.

Teadaandmine,

mil ajal ramatuid Postimajas wasto wõetakse.

Wasto wõetakse:

Rahha, dokumentid, kindlamaks tehtud ramatud (mis eest 25 kop. hõbbe rahha tulles makssta) ja pakid, mis Peterburgi- ehk Ria-liina, keige Wennemale ehk ille rigi raja peawad sadetama, iggapääw kello 9 hommiko kunni kello 2 pärrast lõunat; ramatud ehk kirjad ille iggale pole omma ja wõera male, iggapääw kello 9 hommiko kunni kello 2 pärrast lõunat ja kello 5 kunni kello 6½ õhto.

Ärrasadetakse keisjuggused kirjad.

Peterburgi, Warsau, Moskwa ja Baltiskisse iggapääw.

Tartu ja Pihkwasse Resknäddal ja Pühhapääwal, ja Paidesse Esmaspääwal estahwetti post.

Riga ille Pärnu Esmaspääwal ja Neljapääwal raske post. Kede rutu ehk estahwetti post.

Hapsalo ja Wirtsu Teisipääwal, Neljapääwal Laupääwal.

Kiinnas kui ka allewis on ulitsade äres mitmes kohhas Post-kastid, kus kirjad ja ramato kourwert näituseks peale malitud, kuhhu ramatuid, kelles postmarkid peal on, võib illewelt fisse lasta, kust need iggapääw wälja wõetakse ja posti peale wiakse, ja illewal nimmetud arro järrel ärra sadetud sawad.

Postid tullemad Tallinna:

Peterburgist, Warsawist, Moskwest ja Baltiskist iggapääw.

Niaist üle Pärnu. Reisknädal, Laupääwal raske post, ja Pühhapääwal estahwetti post.

Tartust ja Pihkwest üle Paide. Pühhapääwal neljapääwal raske post, ja Nede Paidest estahwetti post.

Hapsalust ja Wirtust Teisipääw, Neljapääw ja Laupääwal.

Rihhelfonna postid.

Tuuru: Ueulitfal lesse majas № 14.

Türrisse: Toompeal Baron Pahlua majasse.

Kurna: G. Florelli poodi wana turul.

Balti raudtee.

1) Sõidu pilet maksab üksi seks korraks, kui sedda ostetud.

2) Sõidu hind reisijatele on 1 klassis 3 kop., 2 klassis 2 $\frac{1}{4}$ kop. ja 3 klassis 1 $\frac{1}{4}$ kop. wersta pealt.

3) Lapsed alla 5 aastat sawad ilma rahhata ebdasi widud. Lapsed 5 kuni 10 aastat wannad, makswad 1 ja 2 klassis pool, 3 klassis üks werend sõidu hinda.

4) Igga reisija võib üks puud (lapsed 5 kuni 10 aastast 1 $\frac{1}{2}$ puda) raskest ilma maksuta kasa wõtta.

5) Pileti milminne saab 5 minutid enne ärra sõitmist otja; pakside wasto wõtminne lõppeb 10 minutid enne ärra sõitmist.

1. Tallinnast Baltiskisse.

Jamad ja Pool-jamad.	Kangel. Wersta.	Sõidu hind.					
		1 kl.		2 kl.		3 kl.	
		R.	R.	R.	R.	R.	R.
Tallinnast (Buffet).	—	—	—	—	—	—	—
Nõmme (Pool-jama)	8	—	—	—	—	—	—
Sane (Pool-jama)	18	—	—	—	—	—	—
Keila	26	—	78	—	59	—	33
Niitvälja (Pool-jama)	31	—	—	—	—	—	—
Kogale	34	1	2	—	77	—	43
Baltiskisse (Buffet)	45	1	35	1	1	—	56

2. Tallinnast Peterburgi.

Tallinnast (Buffet).	—	—	—	—	—	—	—
Laggebi (Pool-jama)	14	—	—	—	—	—	—
Rasiko	28	—	84	—	63	—	35
Rehra (Pool-jama)	37	—	—	—	—	—	—
Negwidule (Buffet)	53	1	59	1	19	—	66
Jänneda (Pool-jama)	58	—	—	—	—	—	—
Lehtsi (Pool-jama)	65	—	—	—	—	—	—
Tappale	73	2	19	1	64	—	91
Kadrina	86	2	58	1	94	1	8
Makwerre (Buffet)	98	2	94	2	21	1	23
Kabbala	115	3	45	2	59	1	44
Püssile	135	4	5	3	4	1	69
Jõhwi (Buffet)	157	4	71	3	53	1	96
Waiwarra	174	5	22	3	92	2	18

Samad ja Pool-jamad.	Kangel. Wersa.	Sõidu hind.					
		1 fl.		2 fl.		3 fl.	
		R.	R.	R.	R.	R.	R.
Meretiilla (Pool-jama)	183	—	—	—	—	—	—
Narwa (Buffet)	197	5	91	4	43	2	46
Samburgi	219	6	57	4	93	2	74
Weimarn (Pool-jama)	234	—	—	—	—	—	—
Moloskowitzi	243	7	29	5	47	3	4
Tiesenhansen (Pool-jama)	252	—	—	—	—	—	—
Adlerberg (Pool-jama)	255	—	—	—	—	—	—
Wolosowo (Buffet)	266	7	98	5	99	3	33
Kikerino (Pool-jama)	275	—	—	—	—	—	—
Jelisawetinskaja	283	8	49	6	37	3	54
Gorwitz (Pool-jama)	294	—	—	—	—	—	—
Gatshina	303	9	9	6	82	3	79
Krasnoje-Selo	323	9	69	7	27	4	4
Pigowa	334	10	2	7	52	4	18
Peterburgi	347	10	41	7	81	4	34

Teadaandmised lada-piddamistest.

Neäri-ku:

fu päaw.	fu päaw.
7. Orgita-mõisas 2 päwa.	17. Pänemaal 2 päwa.
7. Tarto-liinas 3 nädalat.	20. Perno-liinas 3 päwa.
7. Ria-liinas.	25. Wolmeri-liinas 6 päwa.
9. Werro-liinas 3 päwa.	25. Willandi-liinas 3 päwa.
10. Haapsalu-liinas 2 päwa.	26. Reblastes 2 päwa.
17. Kollowerres 2 päwa.	27. Rakwerre-liinas 2 p.

Küünla-ku:

fu päaw.	fu päaw.
2. Paldiski-liinas 2 päwa.	Pihhola-liinas, Esmaspäaw
2. Willandi-liinas 1 näd.	enne Wasila päwa.
2. Werro-liinas.	12. Kurrefare-liinas 12 p.
2. Walla-liinas 8 päwa.	15. Willandi-liinas 3 päwa.
4. Tarto-liinas 2 päwa.	15. Wõnnu-liinas.
6. Paide-liinas 2 päwa.	18. Jõhwiis 2 päwa.
6. Narwa-liinas 4 päwa.	20. Ria-liinas.
Andrus Kede enne Wasila	22. Werro-liinas 1 nädal.
päwa.	26. Kivwilo-mõisas 2 päwa.
10. Kurrefare-liinas 3 p.	27. Lemsali-liinas.

Paasto-ku:

Raplas Isel Esmaspäwal 2 p.	päaw pärast 3mat Pühha
Keila firrito jures Esmas-	Paastus 2 päwa.

Jüri-ku:

10. Werro-liinas 2 päwa.	23. Hannijõe-mõisas 2 päwa.
--------------------------	-----------------------------

Lehhe-ku:

9. Wõbsus.	9. Rappinas.
------------	--------------

Jani-ku:

11. Wõnnu-liinas 7 päwa.	24. Werro-liinas.
16. Rakwerre-liinas 2 p.	26. Walla-liinas.
20. Talliinas 2 nädalat.	27. Talliinas 1 nädal.
20. Paide-liinas.	29. Tarwaste-mõisas.
20. Ria-liinas 3 nädalat.	29. Tarto-liinas 2 päwa.
23. Willandi-liinas 2 päwa.	

Heina-ku:

1. Perno-liinas 2 päwa.	20. Perno-liinas 3 näd-
2. Rakfi-mõisas.	dalat.
20. Ria-liinas 3 p.	25. Wolmeri-liinas.

Leikuse-ku:

ku päär.

9. Adfeli-möifas.
10. Waska-liinas.
10. Moifekaste-möifas.
10. Lemjali-liinas.
10. Werro-liinas.
15. Helme-möifas.
20. Nta-liinas 3 päwa.

ku päär.

24. Rosfi-möifas.
24. Rosse-möifas.
27. Ue = möifas, Willandi-maal.
27. Wastse-möifas.
29. Kilingi-möifas 3 päwa.
30. Kaanso-möifas.

Mihkli-ku:

2. Abja-möifas 2 päwa.
2. Tammiste-möifas.
4. Rappina-möifas 2 p.
4. Sind-möifas.
6. Takperri-möifas.
8. Pölwe-firriku jures.
8. Nöuge-möifas 8 päwa.
8. Tarto-liinas 3 päwa.
8. Kastna-möifas.
9. Adfeli möifas.
9. Purniku-möifas.
10. Pattiilla-möifas.
10. Paide-liinas 2 päwa.
10. Kää-möifas.
10. Mönniiste-möifas.
10. Oibre-möifas.
13. Wanna-Antsmöifas.
13. Pörawerre-möifas.
14. Saapjalu-liinas 2 päwa.
14. Antso-möifas.
15. Sallatti-möifas.

15. Kurrefare-liinas 3 p.
15. Kortti-möifas.
17. Pölsama-möifas.
17. Kirrepääl.
- Uemöifas 3mal Teispäwal
- Mihkli-kuus 3 päwa.
18. Audrus.
20. Wendra-möifas 2 päwa.
20. Narwa-liinas 4 päwa.
21. Wolmeri-liinas.
21. Palbisti-liinas 2 päwa.
21. Senno-möifas.
- Perno-liinas, Esmaspäaw
- enne Mihkli-päwa 2 p.
24. Lihhola-liinas 3 päwa.
24. Jöhwis 2 päwa.
24. Willandi-liinas 2 päwa.
24. Werro-liinas.
26. Talliinas 3 päwa.
29. Rakwerre-liinas.
29. Reblastes 3 päwa.

ku päär.

29. Keila firriku jures 3 p.
29. Tarto-liinas 3 päwa.
29. Mihkli-firriku jures.

ku päär.

29. Waska-liinas.
29. Wastse-möifas.

Wina-ku:

4. Pühhajärwe-möifas.
4. Kollomerres 2 päwa.
- Raplas, Isel Rebel pärrast
- Mihkli-päwa 2 päwa.
5. Rappinas 2 päwa.
6. Lutsnik-möifas.
6. Tarwaste-möifas.

- Jöelehtmes, näddal pärrast
- Mihkli-päwa 2 päwa.
9. Werro-liinas 3 päwa.
9. Lemjali-liinas.
15. Orriku-möifas.
15. Lustiwerre-möifas.
15. Weske-möifas 2 päwa.
22. Nissi firriku jures 3. p.

Talwe-ku:

1. Tarto-liinas 2 päwa.
5. Pörawerre-möifas.
5. Paide-liinas 2 päwa.
10. Werro-liinas 2 päwa.
10. Mustwees.

15. Kiwwi-Wiggalas 2 p.
20. Waska-liinas 2 päwa.
25. Wolmeri-liinas 3 päwa.
25. Willandi-liinas 3 päwa.

Jõulo-ku:

5. Rappinas.
10. Wönnu-liinas 2 päwa.
10. Wöbfus.
10. Waide-liinas 2 päwa.
- Merjama firriku jures 3mal

- Krist. tul. Pühhal 2 p.
- Perno-liinas, Esmasp. ning
- Teisp. pärrast 3 Kr. tul. P.
19. Reblastes.
27. Waska-liinas 10 päwa.

Jaggal aastal 25., 26. ehk 27. Jani-ku päwal, jeddamöda tui tohto polest ette teada antakse, on Tallinnas toom peal loosi hoiwis hoošte näitus ja pärrast jedda hoošte rammo katsumine. Kellel teige parremad siin tubermangus laswatatud hobbojed on, sawad a u p a l k a. Enne koto-minnemist möiwad tes hinnustawad hobbofid müia, osta ehk wahhetada.

 Kubermando tohto kasso järrele ei olle lubba, ei laupäwal ega Pühhapäwal lata piddada, waid, tui nenda juhtub, peab jedda teise näddala esimesel argipäwal petama.

Lugemine.

Motto: Põllumees põline rikkas,
kui tema silmad lahti ja tema
meel selge.

Linnud on põllumehe kõige suuremad sõbrad.

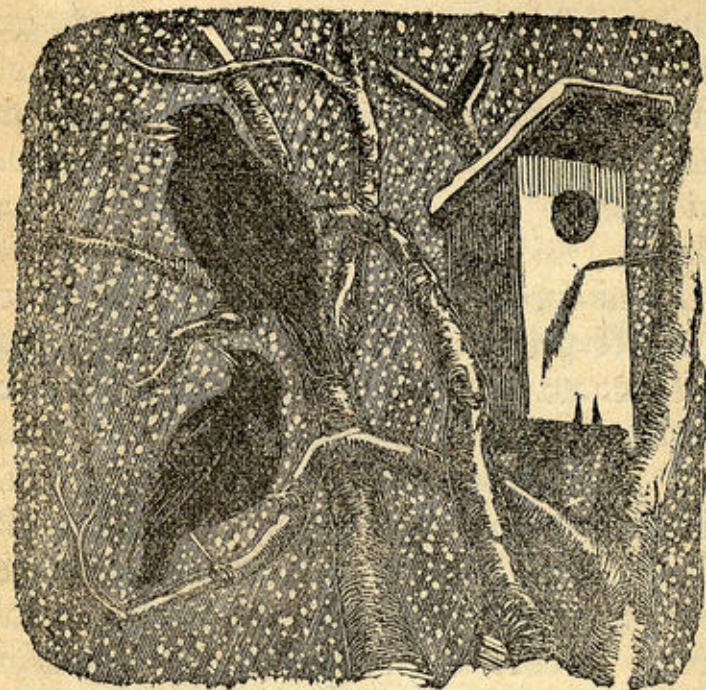
Üksigi ametimees ei tunne nii selgeste kui põllumees, mis see Jumala käsk tähendab: „Vale higi sees pead sa oma leiba sööma!“ Mite üksi adra taga käies, wikkatit läbi paksu rohu ja ristikheina tiirutates ehk sirbiga üht wiljakubu tõise järele koku lõigates ei tule temale see sõna meele, waid ka seal, kus ta nende loomade wasta peab sõdima, kes iga jälle uueste tema seemne ja wilja, tema lõikuse ja tagawara kallale tungiwad ja temale sagedaste ütle mata suure kahju teewad. Meist loomadest on peale

hiirte weiksed matlased ja rööwifud ehk insektid kõige kahjulisemad, sest nende siginise wõimus on nii lõpmata suur, et mõnikord põllumehe peaaegu meeleäratamiseks sunniwad. Mõnda muneb näituseks must araseajaja ehk rukki-mardik aastas enam kui 22,000 muna, ja üheainsa lehttäie ema poegade arv on suwe kohta mittu miljoni. Kõige usinam käsi ei jõuaks üksi seesuguse hulga lehttegi teha, ja meie põllud ja puud oleksiwad sagedaste neist waenlastest paljaks rööwitud, kui põllumehel mite abilisi ei oleks, kes seesugusest hulgast jagu saawad. Need abilised aga on meie sõbrad linnud. Linnud on Jumalast meie taimede ja wiljale nagu kaitsejateks ja hoidjateks antud; sest wähe on neid lina, kes ainult taimetoidust elaksiwad; suurem jagu neid elab puttukatest ja rööwikutest, keda meie puude ja wilja pealt koku korjavad. Aga weikene linn tarwitab oma pääwaseks toiduks niisama palju puttukaid ja nende mune ära,

kui tema keha raske on; ta sõõb neid sellepärast iga pääw sadade ja oma elu=aeal miljonite kaupa nahka.

Lindudeta ei oleks põllutööd sugugi võimalik teha. Nemad toimetavad walfelt ära, mis mittu tuhat inimese kät mite walmis ei jõuaksiwad saada. Kõige tulusamad neist lindudest on: Kuldnokkad, (rahwa keele: mustad räästad), Tihased, linawäästrikud, lõokesed, pingid, kärbsenäppid, pääsokesed, warblased, karjalinnud, käblik, räästad, kagu, rahnad. Neist nimetatud lindudest teeb üksi warblane wahel seeläbi kahju, et sügise odra ja nisu kallale läheb; seda weikest kahju kaalub aga tema suur tulu kümne wõrra jälle ülesse. Kõik töised nimetatud linnud teewad ainult kasu ja ei ole ühelgi kombel kahjulised. Sellepärast peaks iga mõistlik põllumees selle eest hoolt kandma, et need linnud tema maja ja põldude ligidal ei puuduksiwad.

Linnud wõiwad aga üksi seal elu=aset wõtta, kus neil pesitamise kohtagi on. Kõik õõned

ja auklised puud jäägu sellepärast lindudele seisma, sest need augud on lindude kõige armsamad pesitamise paigad. Kus aga see=

sugust puid ei ole, seal tuleb lauakestest weikseid kastikefi kogu seada, kellel auk ühel pool sees on, ja neid kastifi õuna ja muu puude külge lüüa. Tihased armastavad kastifi, mis 7 tolli seeft kõrged ja 3 tolli laiad; kuldnohkad tarvitavad jo suuremaid kastifi, ja neid võib ka kõrgemale seada, kui tihaste pesi, keda kõrgemale ei tohi panna, kui maast 10—20 jalga. Sea on, kui neid kastifi ka veel võimalik on mustjaks=pruuniks värvida ja puu=samblaga ületõmmata. Mitmel maal Euroopas on nimelt kuldnohkade kastide seadmine puude otsa riigi=walitsuse poolt kästud; ka kõik kärnärid, põllumeeste seltsid, põllutöö koolid, küla koolmeistrid j. m. soovivad seda asja igal pool, nõnda et seal tuhandate kaupa lindude kastifi puude otsa pannakse. Seal on põllumehed äratunnud, et seesugune weikene waew ja kulu ruttu sadakordseid intressifi kannab. Kui suurel mõõdul aga linnud oma hukkamise tööd insektide

seas teewad ja kui väga n'ad inimese elu ülespidamiseks tarwis lähewad, saawad järeelseiswad näitused kõige paremine üles=tunnistama.

Ühes triiphoones olivad kolm suurt roosipuud nii leht=täiadega kaetud, et nende hulka kõige vähemalt kahe tuhande peale tuli arvata. Seal toodi weikene tihane triiphoonesse ja lasti lendu; paari tunniga sõi ta kõik need leht=täiad ära ja tegi roosid neist täitest puhtaks. — Ühe kärkse=näppi püüki pandi tuas tähele ja leiti, et ta ühes tunnis umbes 900 kärbest kinni püüdis. — Paar käblikuid, kes ainult puttukatest elawad, wiivad oma poegadele tunnis läbikaudu 30 korda toidust. — Ünapuu aedadele kui ka metsadele on tihased lõpmata tähtjad, nimelt ka seeläbi, et terweks talweks meie juure jääwad. Wäsimata lendawad n'ad ühest puust tõise, otsiwad kõik kokumässitud lehed läbi, kes wahel otsast otsani libliku ja mardikate munadega

on kaetud, ja ei jätta ka ühtegi pragu puu sees läbikatsumata. Röövikuteest n'ad jagu ei saa, sellepärast elavad n'ad libliku muna=dest ja tuppetest ehk weiksema lehtputtukestest. Kuuse=koil muneb suwel näituseks 600 kunni 800 muna. Kui neist kõikidest röövikud saaksiwad, siis oleksiwad meie kuuse metsad pea paljad raad, nagu lõunapoolse Euroopa maades ka sagedaste nähe. Aga tihane sööb neid mune oma poegadega iga pääw mittu tuhat ära ja hoiab sell kombel meie metsasi hukkatus eest. Niisama suur on tihase tulu aedades.

Grahw Bodzicki (üttele: Bodsiidski) juttustab: „Aastal 1848 oli lõpmata palju röövikuid minu puu=aeda siginenud ja seal kõik lehed nii ärasööbunud, et paljad oksad järele jäiwad. Sügise pauin ma miljonite kaupa mune tähele, kellel karwane wari ümber oli ja kellega kõik tüwid ja oksad kaetud leidsin. Ma lasksin neid sealt suure kuluga ärakorjata, aga sain pea aru, et

inimeste käed selle nuhtluse wasta ühtegi ei saaksiwad mõjuma ja minu ilusad puud wiist hukkatus ehte langema. Seal tuliwad talwe poole suured tihaste parwed minu aeda. Röövikute pesad kadusiwad silmnähtawalt ära. Tõisel kewadel pesitasiwad 20 paari tihased minu aias; suwel oli röövikute hulk jo palju weiksem, kui mullu, ning aastal 1850 oliwad weiksed sulgloomased kärnärid minu aia nii puhtaks kasi=nud, et minu puud nende abiga terwe suwi otja kõige rohilisemas ehtes särasiwad.“

Ka warblased on igapidi tulusad linnud, sest üksainus paar kannab oma poegadele nädalas läbikaudu 2000 röövikut, mis tosin odrapäid tõeste üles ei kaalu. — Näästad ja kuldnohkad hukkawad lõpmata palju rukki=usfisi, tigusi, wihma=usfisi, kõiksugu röövikuid, rohutirtsusi ja tõukusi ära, ning kuldnohkad sööwad peale selle sagedaste ka karjaskäija elajate seljast kõik parmud ja kärbsed oma nahka. Nende

lindude poegi ei tohita sellepärast millasgi pesade seest wälja wötta ja ärasurmata.

Suurema lindudest on rähnad ja känd wäga tulusad loomad. Kagu on nimelt nii loodud, et ta iseäranis karwaseid rööwikuid armastab, keda tõised linnud mite ei söö; tema mao küljed on seestpoolt nende loomade karwadest nõnda kangeste läbi uuristatud ja nendega nii kaetud, et n'ad nagu karwa=padjad wälja näitawad, ilma et kagu inetumaid elajaid sellepärast põlgama hakaks. Tema on terve pääw otsa tööl, ja et neil wesiistel rööwikutel wähe toidutawat wäge sees on, sellepärast sööb ta ühte puhku, nagu wälja on arwatud, umbes 170 tükki pääwas. Känd on meie metsade kõige suuremad kaitsjad.

Ka öö=kullid, kes widewiku aeal jahi peal käiwad, on tulusad linnud. Nende toit on öö=liblikud ja nimelt hiired. On tähele pandud, kuidas üks paar öö=kullisi oma poegadele iga wiie minuti sees ühe

hiire pesasse wiiswad. Ka on palju öö=kullisi lõhki lõigatud ja nende maod on ifa nimelt hiirtega täidetud olnud. Öö=kullide surmamine on sellepärast suur rumalus ja ei turnista muud, kui harimata olekut.

Paneb põllumees Jumala ülesräakimata tarku seadmissi looduses tähele, siis tunneb ta pea ära, et linnud tema kõige truuiamad abilised ja tema kõige tulusamad sõbrad on; jah, weel enam — ta tunneb ära, et linnud taimede kaitsjateks on seatud, ja et ilma nendeta ühtegi põlluharimist wõimalik ei ole. Seda on mitmel maal äratuntud, kus näituseks warblasi taga aeti ja nendega ühes ka palju muid weikseid insekti=sööjaid ärahukkati. Igal korral kaswis peale seesuguse rumala sõa paha puttukate hulk lõpmata suureks ja rööwis aiad, puud ja põllud paljaks, kunni lindude tagakiusamisega jälle järele jäeti. Tõistes kohtades söödi metsad rööwikutest paljaks. Suimesi seati sadade

kaupa tööle, et neid paha loomasi kogu korjaksivad — aga nende töö ei mõjunud selle hulga kohta ühtegi. Seal lendasivad mõningad kää-parved ligi ja tegivad mõne nädalaga puud nii puhtaks, et mets hukkatuse käest oli peastetud.

Kui meie seda kõik tähele paneme, üks meie siis ka ei pea küsima, mis nüüd omalt poolt teeme, et nende oma abimeeste ja heategijate siginemist ja tööd edasi aita? Vastus selle küsimise peale on väga kurb: Meie ei tee, paraku, ühtegi nende heaks; oma häbiks peame pealegi tunnistama, et neid oma rumaluses sagedaste taga küsime ja ärahukkame. Kui meie neid ehk ka ise rahule jättame, siis ei tee seda ommeti mite meie lapsed, keda meie ei ole õppetanud lindude vastu head ja armulised olema. Eks karjapoised veel iga kervade hulk linnu pesi, keda meie weiksed sõbrad nii suure waewaga ja kunstlikult on ehitanud, üles ei otsi ja sealt nende munad

ehk poead wälja ei wõtta? See on üks inetu tegu, kelle jõledust ni hästi wanemad kui koolmeistrid lastele ära peaksivad seletama. Selle asemel peaksivad n'ad oma lapsi õpetama lindude kaitsemisest ja hoidmisest rõõmu tundma, mis kõige mõnusamalt seeläbi sünnib, kui n'ad lastega seltsis oma majade ligidale pesitamise-kastisi puude otsa seadaksivad ja seal juures mõned tükkid lindude elust ja tulust räägiksivad, mis lastele iga suurt rõõmu teeb ja nende südamesse armastust elajate vastu sigrindab. (5 Mos. raam. 22, 6. 7.)

Joodiku palk.

Soowid sa, et iga janune oleksid, siis heida joodikuks! sest mida rohkem ja sagedam sa wiina jood, seda rohkem ja sagedam saab sul janu olema.

Tahad sa oma sõbru keelata, sind maa-

ilmas edasi ja hea leiwale aidata, siis heida joodikuks! sest seeläbi saad sa kõik nende tööd nurja ajama.

Himustad sa omaist rahast ilma jääda, siis heida joodikuks! ja sa saad pea riiete asemel kakkend nartsudes käima, ilma et sinul koppelikat raha taskus oleks.

Soowid sa, et sinu pere ja omaised näljas waewlewad, siis heida joodikuks! sest seeläbi saad sa kõik nende teenistuse ja sissetuleku allikad kinni panema.

Tahad sa hea meelega kelmide ja wargadele ohwriks langeda, siis heida joodikuks! ja neil saab kerge asi olema, sind paljaks teha.

Peaksid sa soowima, et sinu meeled tuimaks ja nüriks lähewad, siis heida joodikuks! ja sa saad ennast uulitsate peal ja kraawides pöördama, kui oleksid kõige mõistmatam weis.

Tahad sa, et sa kuhugi hea seltsi enam ei kõlba, siis heida joodikuks! sest siis

saawad pea kõige nurjatumamad inimesed sinu ainus selts olema.

Shkad sa, iseenele tapjaks saada, siis heida joodikuks! sest seeläbi jõuad sa kõige õigema tee peal selle eesmärgi poole.

Tahaksid sa hea meelega kõik omad rumaluse teud ja saladused awalikuks teha, siis heida joodikuks! ja pea saab neid igamees teadma.

Urwad sa, et sinul liig palju rammu ja terwist on, siis heida joodikuks! ja sinu rammu saab pea kadunud ja sinu keha terwis otsa lõppend olema.

Tahad sa, et kõik rahu ja õnn sinu majast kaduksiwad, siis heida joodikuks! ning waen ja õnnetus saawad sinu juure korterisse heitma.

On sinu püüdmine, terve inimeste seltsile raskeks koormaks ja nuhtluseks saada, siis heida joodikuks! sest siis ei saa sinust tõiste inimestele muud kasu olema, kui et neile õige palju waewa ja kulu teed.

Tahad sa, et sind kõik inimesed peawad põlgama ja ennast sinust eemal hoidma, siis heida joodikuks! sest ühe joodiku ligistamine on sõnniku uniku sarnane.

On lõppeks sinu nõu, oma hinge igawese hukkatuse sisse saata, siis heida joodikuks! sest siis saad sa pea äratundma, et paremat teed ei ole, kelle peal igaweseks aeaks õnnetumaks võib saada.

Lugeja! kui sa seda kõik mite ei soowi, kui sa mite ei taha, et need hirmsad asjad, mis wiina joomisest wälja siginewad ja mis praegu sinu silma ete maalisin, sinu peale peaksid langema: noh, siis jätta teda maha, seda hirmsat wiina, kelle teenistuses sa nimetatud asjade käest mite ei pease! Põlga teda täiest, põlga teda igal aeal, põlga teda igal kohal! Kui kusa-gil pool sinu enese himu selle pörgu joogi peale peaks käima, ehk kui teised teda sinule pakkuwad ja teda klaasiga sinu suu ete seadawad: siis wäri! Wiska nende klaas

ennema nurka ja puru tükkideks katki, kui et sa ennast laseksid eksitada ja kurja tee peale petta!

Sina ehk ütled: nattukene ei wõi kahju teha. Aga ma wästan siin õigusega selle wanasõnaga: „Anna Kuradile sõrm ja ta wõttab ka sinu terve kää!“ Kes esimese sammujuba on teinud, see teeb pea ka tõised. Sest see jo see kõige hirmsam asi wiina=joomise juures on, et need, kes tema kätte langewad, juba ammugi enne wiina sulased ja orjad on, kui seda ise teadwad. Pane maailma elu tähele ja sa saad leidma, et lugu tuhandatega nõnda on olnud. Nemad oliwad kord kõik parajad joojad, nagu sina ehk praegu oled. Nemad saidwad aga joodikuks, nagu sinust kord ka saab, kui sa mite õige pea ja aegsaste seda teed maha ei jätta. Sest seesama tee wiib ikka ka sellesama eesmärgile. Sellespärast ära ole tore, waid karda! Teades, et sa nõrk oled, ja paludes, et Jumal sinule jõudu annaks,

wõtta kindlaks nõuaks, wiina=joomist täiest maha jätta! Sest ükski siis, kui sa seda ekssi=tawat ja hukkatusele saatjat jooma=aega täiest maha oled jätnud, wõid sa tema eest julge olla.

Üksigi elajas ei joo ennaft joonuks; aga inimene, keda Jumal oma pale järele loonud, teeb seda. Ta alandab ennaft selle=pärast elaja alla, ta hukkab kõik ära, mis Jumalikust kujust tema sees oli. Joodik wähendab omma rammu, segab oma mõis=tust, nõrgestab oma meelt, teeb kõik paremad tundmised oma sees nüriks ja heidab oma hinge seesuguse hirmsa tuimuse sisse, et igawesest õnnistusest ka enam ühtegi ei küsi. Et joodiku terwis nurja läheb, et tema perekonna õnn ja nõuukas olemine kaduwad, et tema naisel ja lastel, tema wanematel ja sugulastel tema pärast süda=me walu on: se kõik on jo hirmus, wäga hirmus. Aga kõige hirmsam ta weel ei ole. Kõige hirmsam on see, et joodik oma

hinge õnnistuse ärajoob ja wiina sisse ära=upputab. Purjes filmad ei wõi juba maa=pealseid teesi ülesleida, weel vähem igawest elu=teed. Kuule, mis Jumala sõna seie kohta ütleb: „Joodikud ei saa mite Jumala riiki pärima!“ (1 Kor. 6, 10.)

Eugeja! käid ka ehk ka jo selle hirmsa tee peal, keda praegu oleme sinu filma ete seadnud: oh, siis pööra tema pealt weel fell'samal tunnil tagasi! Alustuses saab sinule selle nõuu täitmise küll nattukene raske olema, aga pea saad sa Jumala abi=ga wõimust saada ja ära nägema, misju=guse hirmsa hukkatuse käest sa oled pease=nud. Sest alles nüüd saawad sinu filmad käidud tee kohta lahti minema ja sa saad sagedaste pealegi põlwili maas Jumalat tänama, et Tema oma armu läbi sind joo=mise=pattu wõimuse alt peastis!

Hunt ja inimene.

Rebane kõneles kord hundile inimese jõust ja rammust, ükski loom ei võida tema vastu seista, ja peab kaval mees olema, kes temaga tahab korda saada. Selle peale vastas hunt: „Kui ma peaksin ühte nägema, ma tahaksin kord katsed teha ja inimese peale hakkata.“ „Ma woin sind seks aidata“ ütles rebane, „tule aga hommikuwara minu juure, ma tahan sulle ühe inimese näidata.“ Hunt tegi seda, ja rebane läks temaga sinna tee peale, kust küt iga päewa käis. Esimene tuli üks wana halpää. „On see inimene?“ küsis hunt. „Ei“, vastas rebane, „see on seda olnud“. Siis tuli üks weike pois. „On see inimene?“ „Ei, sest saab alles inimene“, vastas rebane. Viimaks tuli küt, kahe rauaga püs õlal ja suur pik nuga tuppel külle peal. Rebane ütles hundile: „Vaata nüüd, sealt tuleb üks inimene. Kui sa mees oled, mine nüüd

selle vastu ja näita, mis sa woid, aga mina arg loom lähen ja poen põesa taha ja waatan sealt sinu suurt julgust.“ Hunt läks nüüd uhkete inimese vastu; aga küt, kui teda nägi ütles: „Kahju, et mul kuulsid püssi sees ei ole,“ tõmbas kohe püssi winna ja lasi hundile vastu filmi. Hunt rapputas kangeste pääd, ommeti wõttis ta julgust ja läks edasi, küt andis t'ale teise paugu. Hunt kannatas kange walu ja kargas küt peale, kes oma suure jahi nuuga parema ja pahema poole nagu paar korda hundile leikas, nõnda et ta raskesti haawatud ja werine tagasi metsa jooksis. Kui n'ad pea koku saiwad, küsis rebane: „O wend hunt, kuidas oled sa inimesega korda saanud?“ mis so pea ja filmadel wiga on? mis ilusaid punasid kingitusi oled sa wist inimese käest saanud? — „Oh wend“, vastas hunt, ära räägi nõnda, nii suguse kange looma ma poleks inimese mite arwand olewa. Esimene wõttis ta keppi õla pealt ja puhus

selle sisse, sealt lendas mulle middagi wasta filmi, mis mind hirmus kodistas; siis toppis ta jälle middagi selle keppi otsa, sealt nagu müristas walguga rahet mulle ninasse ja kui ma üsna ligi olin ja tahtsin mehe modi ta rindu kinni hakkata, siis tõmbas ta halja külle kondi puusast wälja, kellega ta mulle nõnda mööda suid ja filmi wirutas, et ma pea-aegu surnud oleks sina maha jäänud". „Waata nüüd," ütles rebane, „mishuggune hooplik Hans ja olled! ja wiiskad oma kirwe nii kaugele, et sa sedda isegi enam kätte ei sa."

Sureja naeratab.

Üks waga wanna mees oli suremas ja tema lapsed ja laste lapsed seisiwad tema surma woodi juures. Tema filmad oliwad kinni ja näitas magawad, aga naeratas kolm korda. Kui ta omad filmad jälle lahti tegi, küsis üks tema poegadeft, mikspärast ta kolm korda naeratanud?

See waga halpea ütles: „Esimisel korral läksiwad kõik minu elu rõõmud mo cest mööda — ja ma pidin naeratama, et inimesed niisugusid tühje asju, mis nagu weepullid, suits ja aaur on, kalliks pidawad.

Teisel korral tuliwad kõik need hädad ja waewad, mis ma oma elu aeal näinud, mo meele, ja ma rõomustasin ennast, et n'ad nüüd minule oma offkastega kadund on ja ei woi mulle ühtegi enam waewa teha, ja et aeg käes on, mil ma igawese rahu sisse lähen.

Kolmandal korral mõtlesin ma surma peale, ja pani mind naeratama, et inimesed selle Jumala ingli pärast, kes neid kõigest hädast peastab ja igawese rõõmu mäjadesse wiib, nii waga wõiwad karta ja hirmu tunda.

Hõbbe Tasku uur.

Peter üks waene noormees, jäi ühekorra ühte westkisse bömajale, ja tema magas rahuliste pingi

peal, häkkiste kuleb tema midagi seina peal tiksuwad. Tema watab ümber ja näab ku walgel üht hõbe tasku uuri. Temal tulli suur himo peale seda uuri ärawõtta ja sellega haknast wälja põgeneda. Tema süda ütles temale küll: ja ei ole mitte üksi! Jummal on sinu jures; peaksid ja tema wastu pattu tegema. Aga tema himmo läks ikka suremaks selle ilusa uuri jures. Wimaks sai tema südametunnistus tema üle wõimust, ja tema hülpas haknast wälja, sest tema arwas et tema seda wiisi oma himu üle pidi wõimust sama. Kui tema paar sadda sammu oli edasi läinud, kahetses tema, et tema seda uuri polnud kasa wõtnud, ja tema tahtis juba ümber pöörduda ja minna ueste seda uuri äratoma. Aga tema südame tunistus ei lastnud teda minna, ja tulletas temale meele püha Jummalat. Sedawiisi läks tema edasi, ku ei paistnud enam ja tema ümber oli pilkane pime, ja tema heitis enast magama. Hommingul sai tema ühest hirmsast kärrest ülesäratud, ja kui tema silmad lahti lõi, ehmatas tema wäga. Tema oli ühe wõlde al maganud, ja nägi enese pea kohtas innimest ülewal rippumas, kelle ümber suur hulk rontasi kogund. Siis ütles üks heal temale ta südames nõnda oleks sinoga ka wimaks läinud kui sina oleks warastama hakkanud. Tema

lastis põlwile, ja tänas Jummalat, et ta teda oli hoidnud kiufatuse eest, ja tema lubbas teda ikka auustada ja tännada.

Üks nar sureb iga pääwa kartuse pärast, et ta wiimaks peab ommeti üsna ära surema.

Üks Jumala kartmata elab iga pääwnõnda nagu tema iialgi ei sureks.

See aga on tark, kes iga pääwa nõnda elab, nagu woiks ta igas tunnis surra.

Sõbru, kui häda käes, on palju ühe loodi sees; kõige armsamad sõbrad on saagedaste kõige suuremad waenlased.

Jumal hoidku mind mo sõbrade eest, küll ma ise katsun ennast oma waenlaste eest hoida.

Waenlane lööb nähes ees ja sõber rajub salaja selja taha.

Ohaka okkas pistab kibedaste, aga wale keel leikab wäga walufaste. Ma tahan en-

nemalt ohakate sees magada, kui wale keelte
keskel elada.

Raha, mis tum ja keeletu on, teeb
bigeks, mis kõwer on.

Wanad inimesed kahetsewad ennast,

Uhed inimesed lõõwad ennast,

Moored inimesed ehitawad ennast.

Targad inimesed mõtlewad ennast —
mite targad olewad.

Rumalad inimesed arwawad ennast —
targad olewad.

Ohk hakkatus on wäga hea, wõib lõp=
pul tulla wiga wäga pea.

Ilra usu Ilma juttu, Ilma jut on pet=
nud mittu.

Ega kaewa teisel auku, et sa ise sisse
ei kuku.

Kelle ees ei wõi mite waletada? —
Iseene ees.

Kuida on iga inimese oma ebajumala
nimi? — Ihi.

